

At stå op mod vinden

Frederikshavn – noget nær det længste man kan komme væk fra København inden for Danmarks grænser. Her oppe blæser vinden. Den får møllerne til at drejer rundt. Og så er der helt nye vinde, der vil gøre Frederikshavn til verdens første by som udelukkende bruger vedvarende energi.

Af Simon Jeppesen

Man mærker det med det samme, når man stiger ud af bilen – det rykker i hår og tøj: Det her er et godt sted til en vindmølle. Her på toppen af Danmark, ligger Frederikshavn. Langt væk fra København. I udkanten.

Mikael Kau, direktør for Energiby Frederikshavn, protesterer allerede nu voldsomt:

”Vi er ikke provins. Frederikshavn er en gammel havneby med tradition for kontakt med klodens fjerneste egne. Vi ligger i centrum af den Sydskandinaviske region, tæt på Göteborg, med daglige færgeafgange til Sveriges største industriområde. Frederikshavn er stadig en af Danmarks betydende havnebyer. Men ja – der ER langt til København. Til Christiansborg.”

Demonstratorium

Frederikshavn har et projekt: At blive verdens første bysamfund baseret 100% på vedvarende energi.

Det begyndte i 2006, hvor der i en arbejdsgruppe til en energikonference blev stillet spørgsmålet: Kan en by være helt selvforsynende med vedvarende energi?

Mikael Kau foran Strandby Varmeværks solvarmeanlæg. Han understreger, at det målet med Energiby Frederikshavn er økonomi og vækst: ”Det primære fokus er at skabe arbejdspladser lokalt. Det at redde verden er et positivt biprodukt.”

de energi? Det blev besluttet at finde svaret i Frederikshavn. Den har en god størrelse, 25.000 indenfor det om-

Strandby Varmeværk er et topmoderne lille værk, der forsyner 830 andelshavere i Strandby med fjernvarme. De har netop taget et solvarmeanlæg i brug der vil dække 18% af andelshavernes forbrug. Værket har bl.a. et samarbejde med en maskinmesterskole, der bruger det til eksamensopgaver og det har været til gavn for begge parter:

”Vi har optimeret vores anlæg et par gange efter at de har været her – vi lærer også noget,” fortæller daglig leder Flemming Sørensen.

råde, der er defineret som energiby, der er 10-15% mere vind end gennemsnittet på landsplan, der er god adgang til biomasse fra landbruget og vigtigst: Det er viljen. I 1999 lukkede byens største arbejdsplads, skibsværftet Danyard, og Frederikshavn har skullet finde sig selv uden værft og genfinde de forsvundne arbejdspladser. En af måderne er nytænkning indenfor vedvarende energi:

”Vi vil være hele Danmarks demonstratorium på energiområdet,” fortæller Mikael Kau om Energiby Frederikshavns ambitioner. Landbruget er vigtigt

Mikael Kau lægger hele vejen gennem samtalen vægt på, at det ikke handler om idealis-

me. Det handler om forretning og økonomi. Behovet for energi er umætteligt, og vi er lige nu afhængige af monopoliserede energikilder:

”De penge, som vi sender til de arabiske lande er bedre investeret i lokal videnskab, lokal kultur og lokale arbejdspladser”, understreger Mikael Kau.

Målet er 100% selvforsyning ved udgangen af 2015. En tredjedel vindenergi, en tredjedel baseret på affald og en tredjedel baseret på affald fra landbruget. Netop landbrugets rolle i energiproduktionen er central:

”Man snakker meget om vind på Christiansborg – som om det er den eneste vedvarende energikilde” fortæller Mikael

Kau. Problemet med vindenergi er, at den endnu ikke kan lagres. Biomasse, som f.eks. gylle, kan lige nu løse problemer med vedvarende energi som skal være til rådighed på alle tidspunkter. Men det kræver landspolitisk vilje.

Og det er et af Energibyens store problemer – Mikael Kau oplever, at det går alt for langsomt, når de fine ord om vedvarende energi skal realiseres. En af de største udfordringer ved 100% selvforsyning bliver transporten. Mikael Kau nævner som eksempel, at Nordjyllands Trafikselskab står klar til at indsætte busser der er drevet af gas fra biogasanlæg – men når både gassen og busserne beskattes som hvis der var tale om fossile brændstoffer, er det for dyrt:

”Jeg savner at politikkerne har det fornødne mod til at træffe beslutninger, der går i dybden,” sukker Mikael Kau. Lokal solvarme

Anderledes med det lokale engagement. Mikael Kau fremhæver gang på gang Frederikshavns borgere og erhvervsliv som meget aktive partnere. Et eksempel er Strandby Varmeværk Amba. Strandby er en lille havneby 7 km nord for Frederikshavn, og det forsyner 830 andelshavere med fjernvarme. Værket har netop taget et solvarmeanlæg på 8000m² i brug, som forventes at dække 18% af brugerens varmebehov. Daglig leder Flemming Sørensen fortæller, at de første 2-3 år vil de sparede penge gå til at betale forrentningen på anlægget, men derefter vil anlægget være ”en rigtig god forretning” for andelshaverne.

Og det er kun begyndelsen. Når der står solfangere på jorden, kan man vel lige så godt grave et jordvarmeanlæg ned

under solfangerne og et endnu større solvarmeanlæg er allerede nu under planlægning, fortæller Flemming Sørensen og fortsætter:

”Vi bestyrer jo en stor del af folks privatøkonomi. Det giver os et ansvar for at være på forkant med udviklingen.”

Så Frederikshavn er godt på vej mod 2015 og selvforsyning: ”I København diskuterer de problemer. I Frederikshavn viser vi løsningerne”, afslutter Mikael Kau selvsikkert.

Fakta:

Energiby Frederikshavn er et projekt iværksat og ejet af Frederikshavn Kommune. I bestyrelsen sidder bl.a. tidligere elsamformand Peter Høstgaard-Jensen og Niels Due Jensen, bestyrelsesformand for Grundfos. Energiby Frederikshavn dækker et område med 25.000 mennesker. Det er målet, at området i 2015 er 100% selvforsynende med energi. Tallet er lige nu på 24%. Det vil i 2010 være på 40%

www.energibyen.dk/
www.solvarmedata.dk
Se her minut for minut hvor meget solvarme der produceres på en række værker i Danmark – bl.a. Strandby Varmeværk.

En del af energibyprojektet er Energibyaktivisterne. Borgerne er i forbindelse med borgermøder blevet inviteret til at deltage aktivt. Omkring 40 har meldt sig, en af dem er Kasper Seiersen Conradsen på 24. Han er født og opvokset i byen og kalder sig ”Frederikshavner med stort F”. Som grund til at blive aktivist angiver han slet og ret: ”Jeg brænder for energi og miljø.”

Et af hans projekter er et samarbejde med Frederikshavns fysiklærere om produktion af vedvarende energi som del af undervisningen i folkeskolen. Der vil så være en konkurrence med en vinder, som udpeges på Borgernes Dag 24. Oktober:

”Jeg har fået stor indflydelse og frie hænder,” fortæller han og fortsætter:

”Jeg oplever, at Energiby Frederikshavn har været meget, meget åben for ideer udefra.”